

PhDr. Štěpán Strnad, Ph.D.
Police Academy of the Czech Republic in Prague
Faculty of Safety Management
Department of Security Studies
strnad@polac.cz
ORCID: 0000-0002-4330-2637

Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.
Police Academy of the Czech Republic in Prague
Faculty of Safety Management
Department of Security Studies
kolar@polac.cz
ORCID: 0000-0002-4330-2637

Rizika radikalizace bezpečnostních sborů v kontextu společenské polarizace

Risks of Radicalization of Security Forces in the Context of Social Polarization

Abstrakt:

Příspěvek se soustředí na hodnocení trendů radikalizačního potenciálu polarizačních narativů ve společnosti s jejich skupinovými projevy na extremistické, radikálně-populistické scéně a v širší občanské společnosti s možnými přesahy do bezpečnostních sborů. Teoretickým rámcem je přístup k bezpečnostní analýze kodaňské školy, konkrétně dimenze politické bezpečnosti. Konceptem uchopujícím společenskou radikalizaci příspěvku je koncept skupinové polarizace opírající se o nástroj hodnocení státní stability tzv. Fragile state index v kontextu možností využívání existujících detekčních nástrojů skupinové radikalizace s implikacemi pro bezpečnostní sbory.

Klíčová slova: radikalizace, polarizace, bezpečnostní sbor, vzdělávání, bezpečnost, narrativ.

Abstrakt:

The paper focuses on the evaluation of trends in the radicalization potential of polarizing narratives in society with their group manifestations on the extremist, radical-populist scene and in the wider civil society with possible spillovers into the security forces. The theoretical framework is the approach to security analysis of the Copenhagen school, specifically the dimension of political security. The concept grasping the social radicalization of the contribution is the concept of group polarization based on the tool for assessing state stability, the so-called Fragile State Index, in the context of the possibilities for using existing detection tools of group radicalization with implications for the security forces.

Keywords: Radicalization, Polarization, Security Force, Education, Security, Narrative.

Úvod¹

V oblasti české společenské fragmentace a polarizace posledních několika let jsme jako nejvýraznější akcelerátor mohli sledovat důsledky pandemie covid-19, které jsou neaktuálněji zesilovány dopady energetické krize a probíhajícího ozbrojeného konfliktu na Ukrajině. Státní agenda se ve zmíněných oblastech stává již trvale nejen tématem zdravotním, ale došlo k výrazné politizaci a sekuritizaci těchto oblastí ze strany státu i veřejnosti. Zejména veřejný prostor sociálních sítí a virtuální komunikace odráží nejčitelněji vlny dezinformačních kampaní, zahrnující konspirační teorie, hoaxy, misinformace aj., jejichž cílem je delegitimizování státní agendy s projevy systematického porušování právních norem a nenávistných projevů.

Příkladem mohou být říjnové volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, jejich integrita a legitimita byly zpochybňovány v podmínkách vládních opatření proti covid-19.² Těžištěm šíření dezinformací a zejména volebních dezinformací zůstává domácí scéna, nikoli externě koordinované kampaně. Závěry Bezpečnostní informační služby přisuzují domácí dezinformační scéně dominantní roli v rozšiřování tematických rámců informačních kampaní v České republice.³

Dlouhodobou společenskou polarizaci můžeme pozorovat v pokračujícím rozevírání pomyslných názorových a hodnotových nůžek české společnosti, jež se zostřily v průběhu pandemie covid-19 a v současné migrační vlně z Ukrajiny a energetické krizi. K nejsilnějším tématům rozdělujícím sociální třídy patří obavy z migrace, vnímání nerovnosti v přerozdělování zdrojů, prozápadní směřování a vývoj po roce 1989.⁴ Prohlubování společenské nestability, doprovázené případnou erozí legitimity státu a politického vedení je v současné době tématem v pozornosti státní správy, vlády a bezpečnostních složek. Vyhocení případné společenské a následně politické nestability může v krajním případě vyústit v závažný vnitropolitický konflikt různé intenzity, včetně násilných projevů.

Nástrojů hybridních kampaní je používáno k mobilizaci společenských skupin (náboženských, etnických, národnostních aj.) a kriminálních skupin k protistátní činnosti a narušování veřejného pořádku. Specifickou metodou je vytváření tzv. pátých kolon či působení na příslušníky ozbrojených sil a bezpečnostních sborů s cílem využít latentních tendencí k extremismu k oslabení akceschopnosti těchto složek. Hybridní kampaně zahrnují také působení na struktury politického rozhodování, sdělovací prostředky a veřejné mínění s cílem štěpit a destabilizovat společnost, delegitimizovat vládní autoritu, ideově-politické uspořádání a zahraničně politickou orientaci státu.⁵

Příspěvek se soustředí na hodnocení trendů radikalizačního potenciálu polarizačních narativů ve společnosti s jejich skupinovými projevy na extremistické, radikálně-populistické scéně a v širší občanské společnosti s možnými přesahy

¹ Příspěvek vznikl v rámci dílčího vědeckého úkolu 2/3 „Radikalizace a symbolika kriminálního tetování“ na PA ČR v Praze, Česká republika.

² STOJAR, Richard a kol. *Bezpečnostní prostředí. Vektorová analýza a implikace pro ozbrojené síly 2021*, s. 22.

³ Bezpečnostní informační služba. *Výroční zpráva 2021*, s. 15.

⁴ BUCHTÍK, Martin et al. *Jedna společnost, různé světy. Poznatky kvalitativní studie o fragmentaci české společnosti*, s. 15

⁵ Ministerstvo vnitra. *Audit národní bezpečnosti*, s. 129-130.

do bezpečnostních sborů. Teoretickým rámcem je přístup k bezpečnostní analýze kodaňské školy, konkrétně dimenze politické bezpečnosti.¹ Konceptem uchopujícím společenskou radikalizaci příspěvku je koncept skupinové polarizace opírající se o nástroj hodnocení státní stability tzv. Fragile state index,² konkrétně o dva zvolené indikátory – skupinová polarizace a legitimita vlády v kontextu možností využívání existujících detekčních nástrojů skupinové radikalizace s implikacemi pro bezpečnostní sbory.

Pozornost státní antiradikalizační politiky se dnes začíná soustředit také na zaměstnance státního a veřejného sektoru. Z dokumentu pracovní skupiny KRIT (Krizový informační tým MV) Ministerstva vnitra vyplývá, že „*radikalizace pracovníků státní a veřejné správy představuje zásadní problém, který může ohrozit běžné fungování státu a jeho institucí, samospráv a dále urychlit rozpad společenské soudržnosti*“.³ Materiál ministerstva o stavu radikalizace společnosti zdůrazňuje úlohu české dezinformační scény, s konstatováním, že „*tito lidé se neradikalizují na základě záměrně zkreslených informací a přichylnosti k Ruské federaci, ale z frustrace s fungováním státu během současné krize a z dopadů, které to má na výkon jejich práce a na místní veřejnost*“.⁴ Pod tlakem dopadů energetické krize může docházet k dalšímu štěpení společnosti a možnému propojení frustrovaných zaměstnanců státního a veřejného sektoru s českou dezinformační scénou, a to zejména v oblasti sociální práce, která vytváří výrazný prostor pro spekulace, informační chaos a dezinformace. Jedním z doporučení týmu KRIT je monitoring postojů zaměstnanců ve státní a veřejné správě a identifikace osob,⁵ které mohou šířit antisystémové nálady.⁶

Radikalizace společnosti – trendy

V rámci operacionalizace pojmů je nezbytné nejprve vymezit pojem radikalizace na společenské (makro) úrovni, neboť se setkáváme s celou řadou vymezení, která se v různých dekádách rozvíjela a modifikovala. Od 70. let 20. století se termín radikalizace snažil postihnout interaktivní (sociální hnutí versus stát) a procesní (postupná eskalace) dynamiku ve společenském formování násilí. V tomto pohledu radikalizace odkazovala k vlastnímu používání násilí ve smyslu různých forem a intenzit. Radikalizaci tak můžeme chápat jako proces vedoucí ke zvyšování použití politického násilí, kdy dochází k proměně ve vnímání společenských skupin směrem k výrazné politické polarizaci a artikulaci radikálních zájmů a cílů. Tento proces se může vyvinout z nepřátelství vůči určitým sociálním skupinám či sociálním institucím

¹ BUZAN, Barry; WEAVER, Ole; WILDE, Jaap de. *Security: A New Framework for Analysis*, s. 141-162.

² www.fundforpeace.org

³ PŠENIČKA, Jiří. *Rakušanův tým varuje: Radikalizovat se mohou i zaměstnanci státu*.

⁴ Tamtéž.

⁵ V roce 2021 Generální inspekce bezpečnostních sborů nevyšetřovala žádný trestný čin s extremistickým či nenávisným podtextem. Také Vojenské zpravodajství a Vojenská policie nezaznamenaly v roce 2021 činy příslušníků AČR s projevy extremismu či předsudečné nenávisti (*Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2021*, s. 19).

⁶ Tamtéž.

a strukturám. Jiné definice vymezují radikalizaci jako mezi-skupinový konflikt, ve kterém dochází k proměně důvěry, postojů a chování v oblastech, které ospravedlňují mezi-skupinové násilí a požadují obětování v zájmu obrany konkrétní skupiny.¹

V posledních letech můžeme pozorovat jistou rekonceptualizaci pojmu radikalizace, která rozšiřuje aspekty percepce společenského násilí o percepce psychologické, ideologické a institucionální. Například Ashour a Boucek hovoří o radikalizaci jako o procesu transformace určité skupiny, procházející ideologickou či behaviorální proměnou, která vede k odmítnutí demokratických principů, zahrnující odmítání legitimacy politického pluralismu.²

Pojem politické bezpečnosti autoři kodaňské školy definují jako organizační stabilitu a sociální řád ve státě ztělesněné vnitřní a vnější suverenitou. V určitém smyslu je veškerá bezpečnost politická. Všechny hrozby a obranné mechanismy jsou konstituovány a definovány politicky. Tak v jistém smyslu společenská, ekonomická, environmentální a vojenská bezpečnost skutečně znamená „politicko-společenskou bezpečnost“, „politicko-ekonomickou bezpečnost“ atd.³

Berry Buzan charakterizuje politickou dimenzi bezpečnosti pomocí hrozeb, „*které útočí na organizační stabilitu státu. Jejich účel se může pohybovat od tlaku na vládu, aby prosadila určitou politickou linii, přes rozdmýchávání separatistických nálad po narušování politické struktury státu, a tudíž jeho oslabování před následným vojenským útokem. Standardním cílem politických hrozeb je idea státu, zejména národní identita a vládnoucí ideologie (...)*“.⁴ Přesné ohraničení mezi politickou a zejména společenskou bezpečností je obtížné. Vzájemně se prolínají. Politické hrozby se často projevují odmítáním politického uznání, odepřením politické podpory a související legitimacy vládní moci s projevy např. společenské polarizace a zvýšení politického aktivismu v podobě masových protestních protivládních hnutí.

Definování pojmu skupinové polarizace opíráme o výzkum mezi-skupinových konfliktů. Polarizaci můžeme obecně vymezit jako vyhranění, vyhocení či vymezení se vůči jiné velké sociální skupině, názorově odlišné či jako systematické rozšiřování politického a sociálního prostoru mezi soupeřícími stranami v nějakém sporu a přitahování dříve neangažovaných či umírněných aktérů k jednomu či druhému extrému.⁵

Skupinová polarizace posiluje názory, hodnoty, postoje a případně předsudky jedince, které jsou vyvolány a umocněny jeho přítomností ve skupině. Příčinou těchto tendencí je tzv. *autosegregace*, kdy se jedinci komunikují pouze s lidmi s podobnými politickými, náboženskými a sociálními názory, které jsou vzájemně upevňovány a zesilovány. Postoje těchto osob se postupně mohou stávat extrémnějšími v důsledku vzájemné izolované komunikace od umírněných vlivů. V současnosti se skupinová

¹ PORTA, Donatella Della; LaFREE, Garry. Processes of radicalization and de-radicalization.

² ASHOUR, O., BOUCEK, C. *De-Radicalisation in Egypt, Algeria, and Libya*.

³ BUZAN, Barry; WEAVER, Olle; WILDE, J. *Security: A New Framework for Analysis*, s. 141.

⁴ BUZAN, Barry. New patterns of global security in the twenty-first century. In *International affairs*, 1991, s. 118.

⁵ TILLY, Charles. *Politika kolektivního násilí*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, s. 30-31.

polarizace nejvíce objevuje ve veřejném diskursu sociálních sítí či internetových diskusních fór.¹

„Účinky se ještě zvyšují, pokud je přítomna nějaká hrozba, neboť se zvětšuje koheze skupiny a zvyšuje se vzájemný vliv. V rámci radikálních hnutí můžeme vyzorovat, že jsou to často ti s nejradiálnějším názory, kdo dosahují nejvyššího statutu ve skupině. Názoroví vůdci těchto skupin mohou dokonce radikalizovat i relativně umírněnou skupinu.“²

Optikou přístupu bezpečnostní analýzy kodaňské školy a konkrétní dimenze politické bezpečnosti můžeme za nejextrémnější důsledek skupinové polarizace považovat skupinové násilí polarizovaných společenských segmentů v podobě demonstrací, veřejných nepokojů a násilných střetů. Vytvoření prostředí skupinové polarizace se formuje nejvýrazněji v podmínkách společenských krizí. V průběhu pandemie covid-19 vedla skupinová polarizace k výrazné radikalizaci s projevy protestů, demonstrací i násilí, které zasáhly nejen tradiční extremistickou scénu, ale zejména maistreamovou širší veřejnost.

Od roku 2015 můžeme sledovat pozvolnou proměnu trendu v oblasti charakteru dominantních proudů české extremistické scény. Ideologický extremismus (neonacismus, fašismus, komunismus aj.) přestává být hlavním hybatelem protidemokratických nálad české veřejnosti.³ Vedle radikalismu tradiční extremistické scény můžeme v posledních několika letech pozorovat zvyšující se projevy radikalizace a polarizace mainstreamové veřejnosti. Tento trend je dáván do souvislosti s poklesem důvěry společnosti v politickou reprezentaci, tradiční politické strany a demokratické principy obecně.⁴

Tohoto legitimačního deficitu využívají populistické politické subjekty, které se programaticky profilují na společenských problémech a narativěch existenčních hrozeb v oblasti společenské a politické bezpečnosti (národní a kulturní hodnoty, státní svrchovanost a suverenita, sociálně-ekonomické otázky). Využívají k tomu radikální metody, zejména rétoriku na hraně zákona, která se od extremistických subjektů neliší, čímž se dostává do širšího veřejného prostoru a stává se součástí mainstreamové politické debaty. Rétorika populistů je založena na kritice vládnoucí elity, která není schopna uspokojovat potřeby občanů.⁵ Svě důsledky to má na formování demokratické politické kultury, kdy radikální rétorika politiků představitelů populismu ovlivňuje jejich podporovatele a voliče, čímž se radikalismus, následná polarizace a binární optika složitých a komplexních problémů společnosti promítá mezi širokou mainstreamovou veřejností.

Zvyšuje se míra rizikovosti hrozeb spojených s cíleným vytvářením antagonismů ve společnosti spojená se snahou rozrušovat prozápadní vazby státu. Tradiční

¹ SMOLÍK, Josef. *Covid-19 a skupinová polarizace*, s. 9.

² KOOMEN, W., PLIGT, J. Van Der. *The Psychology of Radicalization and Terrorism*. London: Routledge, 2016, s. 174-175. Dle SMOLÍK, Josef. *Covid-19 a skupinová polarizace*, s. 11.

³ Bezpečnostní informační služba. *Výroční zpráva 2021*, s. 20.

⁴ Ministerstvo vnitra. *Zpráva platformy CZ RAN o činnosti v oblasti radikalizace v České republice*, s. 9.

⁵ DANICS, Štefan. Populismus jako pojem a jeho různá pojetí. In: DANICS, Štefan a Ladislava TEJCHMANOVÁ. *Extremismus, radikalismus, Populismus a euroskepticismus*, s. 127.

extremistická scéna ustupuje svou významností do pozadí nebo se začíná programově orientovat a profilovat na nových tématech, spojených zejména s covidovou pandemií, vládními opatřeními a vakcinací. Nejvýrazněji se ve společenském prostoru dokázaly prosadit vlastenecké subjekty, a to zejména protesty proti vládním opatřením a vakcinaci. Dochází k propojení vlastenecké scény s dezinformačními médii. Tradiční xenofobní tematika ustoupila díky tomu do pozadí. V pozadí bez výrazného veřejného projevu zůstávají neonacistická hnutí, anarchisté i ortodoxní komunisté.¹

Šíření polopravdivých, tendenčních, lživých informací či misinformací a dezinformací dnes k radikalizaci společnosti výrazně přispívá, a to zejména v online prostoru. Populistické subjekty přebírají vědomě i nevědomě, včetně státem klasifikovaných vlivových dezinformačních zdrojů.

Pandemie nemoci covid-19 zaznamenala zvýšené pronikání dezinformačních narativů do české společnosti a zvýšení dynamiky šíření dezinformací na sociálních sítích (Facebook, dezinformační weby, řetězové emaily). Je přirozené, že dominovaly narativy spojené s onemocněním covid-19, očkováním a protipandemickými restrikcemi. Dezinformace byly využity také některými politickými kandidáty ve volebních kampaních, což přispělo ke zvýšení dosahu v širší společnosti. Mohli jsme registrovat snahu anti-covid aktivistů oslovit (i volebně) širší veřejnost v průběhu minulého roku. Volební neúspěch těchto subjektů vedl k jejich užší spolupráci a anti-covid scéna se projevovala především demonstracemi také za přítomnosti osob z extremistických a domobraneckých organizací. Hnutí proti vládním opatřením a vakcinaci tak působilo mimo jiné také jako prostor pro šíření radikálních a extremistických názorů do širší veřejnosti.² *„Obdobnou kooperaci napříč antisystémovým prostředím lze v českých poměrech považovat za unikátní, mobilizační potenciál hnutí však zůstal nízký a z pohledu celospolečenského vlivu marginální“.*³

Naopak je registrována zvýšená míra agresivity členů maistreamové části společnosti v souvislosti s protipandemickými opatřeními a rozšiřuje se okruh osob, označovaných za viníky opatření proti šíření nemoci covid-19. Agresivita nebyla směřována pouze proti politikům a představitelům státní správy, ale také vůči lékařům a zdravotníkům. Z kyberprostoru se výhrůžky, dehonestace i fyzická agrese přesouvaly do místa bydliště pronásledovaných či zaměstnání. Zvýšilo se tak riziko seberadikalizace, zejména psychicky labilnějších jedinců, kteří mohou být ovlivněni informacemi dezinformační scény, které jsou prezentovány nejen extremistickými, ale také populistickými či konspiračními subjekty.⁴

Radikalizační narativy

V rámci informační manipulace, dezinformací a misinformací mají společenský radikalizační potenciál ty informace, které šíří strach a nenávisť. Zdrojem mohou být

¹ Ministerstvo vnitra. *Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2021*, s. 8.

² Bezpečnostní informační služba. *Výroční zpráva 2021*, s. 16.

³ Tamtéž.

⁴ Tamtéž, s. 20.

politické subjekty a jejich představitelé, státní činitelé, média, kvazimédia a mediální platformy, subjekty občanské společnosti nebo jednotlivci. Politické subjekty tímto komunikačním stylem mohou prosazovat svoji agendu, subjekty občanské společnosti a média mohou být v užívání tohoto stylu motivována ideologickým přesvědčením či důvěrou v radikalizačně-propagandistické narativy, ale také komerčním zájmem.¹

„Vystavení propagandistickým jevům samo o sobě nemusí nutně vyústit v radikalizování jedince či skupin, nicméně dlouhodobé působení vlivu radikalizující propagandy, mnohdy spojené s existencí v názorově izolovaných bublinách, a sklony ke konfirmačnímu zkreslení pod tíhou nepřesného množství informací, tento efekt vyvolat může.“² Příkladem vlivu systematického manipulačního působení politické kampaně, která vedla k radikalizaci a páchání trestné činnosti (terorismu) ze strachu z migrační vlny a islamizace České republiky, může být případ Jaromíra Baldy, který fingoval útok islamistických extremistů.

K tradičním narativům štěpícím českou společnost s možností přispívat k radikalizaci veřejnosti patří zejména anti-imigrační tematika, anti-islámská tematika, rasistická a xenofobní tematika, anti-unijní (EU) a anti-NATO tematika, anti-LGBT tematika, konspirační teorie o faktických mocenských elitách státu a Evropské unie či tematika kulturně civilizační blízkosti české společnosti k Ruské federaci. Kombinace a intenzita těchto narativů ve svém důsledku přispívají k sekuritizaci veřejného diskurzu, což může mít za následek radikalizaci jednotlivců a skupin. Tyto narativy se snaží oslabovat západní identitu populace delegitimizováním demokratického státu a integračních uskupení EU a NATO. Propojování narativů může být systematicky zneužíváno jako součást informační kampaně, s cílem radikalizovat zvolené společenské segmenty a tím narušovat celospolečenskou soudržnost.³

Nárůst vlivu sociálních médií vedl k rozšíření publika a příjemců informací kvazimédií dezinformační scény, čímž dochází k postupné změně celospolečenského vnímání radikálních hodnotových stanovisek. *„Dříve neakceptovatelná prohlášení nebo názory, které nebyly běžně šířené, se nyní díky online mobilizaci a vzájemnému utvrzování se v alternativních prostorách dostávají do běžného mediálního a společenského prostoru, čímž také dochází k jistému ‚maistreamování‘ extremistických myšlenek a postojů.“⁴*

Jedním z uznávaných nástrojů hodnocení státní stability je Fragile States Index (FSI) organizace Fund for Peace. FSI vychází z nástroje CAST (Conflict Assessment System Tool). Na základě komplexního přístupu CAST v oblasti společenských věd jsou data ze tří hlavních zdrojů (existujících kvantitativních datových souborů, obsahové analýzy a kvalitativní expertní analýzy) vyhodnocena za účelem získání

¹ Ministerstvo vnitra. *Zpráva platformy CZ RAN o činnosti v oblasti radikalizace v České republice*, s. 21.

² Tamtéž

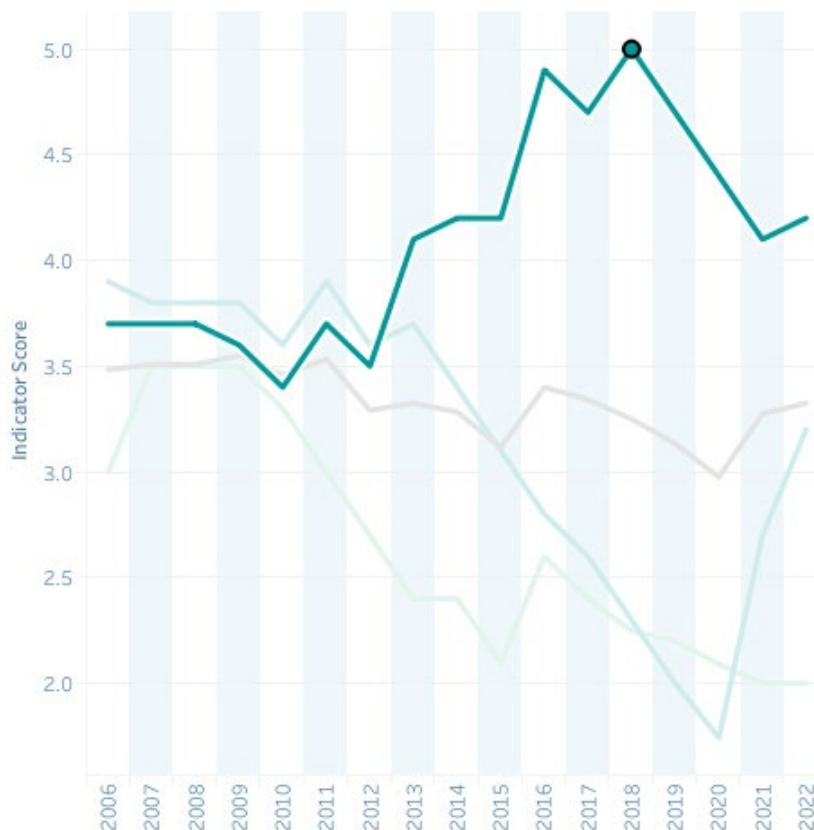
³ MAREŠ, Miroslav; HOLZER, Jan; ŠMÍD, Tomáš. The Hybrid Campaign Concept and Contemporary Czech–Russian Relations. In: HOLZER, Jan; MAREŠ, Miroslav. (eds.) *Czech Security Dilemma: Russia as a Friend or Enemy? (New Security Challenges)*.

⁴ Ministerstvo vnitra. *Zpráva platformy CZ RAN o činnosti v oblasti radikalizace v České republice*, s. 23.

konečného skóre pro index 179 sledovaných států ve čtyřech vyhodnocovaných dimenzích (kohezní indikátory, ekonomické indikátory, politické indikátory a sociální indikátory) s 12 indikátory.¹ Česká republika se v celkové hodnotě indexu státní stability pohybuje na 28. místě ze 179 hodnocených států (1. místo Finsko, 179. místo Jemen).²

Indikátor legitimacy státu FSI indexu vyjadřuje reprezentativnost a otevřenost vlády a její vztah k občanům. Indikátor sleduje úroveň důvěry obyvatelstva ve státní instituce a procesy a hodnotí dopady tam, kde tato důvěra chybí, projevující se masovými veřejnými demonstracemi, trvalou občanskou neposlušností nebo nárůstem ozbrojených povstání.

Graf č. 1: Indikátor politické legitimacy

Zdroj: Fund for Peace. Country Dashboard: Czechia. 2022.

Vyhodnocení FSI indexu ilustruje dlouhodobě zhoršující se legitimitu českých politických institucí (zvýrazněná linie), ke které setrvale dochází od roku 2012. Z průzkumů CVVM necelá polovina (48 %) respondentů vyjadřuje spokojenost s fungováním demokracie. Stejný podíl dotázaných (48 %) hodnotí fungování demokracie kriticky. Více než polovina (56 %) české populace se domnívá, že v České

¹ Pro účely naší analýzy volíme pouze 2 indikátory: skupinovou polarizaci z dimenze kohezní a politickou legitimitu z dimenze politické viz <https://fragilestatesindex.org/2017/05/13/fragile-states-index-and-cast-framework-methodology/>

² Fund for Peace. *Global Data. Fragile States Index 2022.*

republiky je s lidmi zacházeno rovnoprávně a spravedlivě. Zhruba dvě pětiny občanů (39 %) si naopak myslí, že se v České republice s občany rovnoprávně a spravedlivě nezachází. Inklinaci k autoritativnímu způsobu vlády deklaruje necelá čtvrtina (23 %) občanů, necelá pětina (18 %) se domnívá, že je lhostejné, zda v zemi panuje demokratický, nebo nedemokratický režim.¹ V oblasti důvěry občanů v konkrétní ústavní instituce se vláda a prezident pohybují na 28 %, Poslanecká sněmovna na 26 % a Senát na 32 %. Výrazně vyšší důvěru občanů registrujeme u politických institucí komunálního stupně, starostů (62 %) a obecních zastupitelstev (61 %). Spokojenost s politickou situací ve státě vyjadřuje 14 % občanů, nespokojenost více než třípětinová většina (63 %).²

Indikátor skupinové polarizace FSI indexu vyjadřuje rozdělení a rozkol mezi různými skupinami ve společnosti, zejména rozdělení na základě sociálních nebo politických charakteristik, jejich roli v přístupu ke službám nebo zdrojům a začlenění do politického procesu, což se může projevat také nenávislnou rétorikou a nacionalistickými politickými projevy.

Graf č. 2: Indikátor skupinové polarizace

Zdroj: Fund for Peace. Country Dashboard: Czechia. 2022.

¹ ČADOVÁ, Naděžda. *Česká veřejnost o fungování demokracie a nedemokratických alternativách politického systému – srpen/září 2021.*

² ČERVENKA, Jan. *Důvěra ústavním institucím – květen až červenec 2022.*

Graf skupinové polarizace ilustruje strmý nárůst skupinové polarizace od roku 2015 se současnou přetrvávající vysokou intenzitou. S ohledem na výše zmíněná polarizační témata české společnosti registrujeme necelé tři pětiny občanů (58 %), kteří souhlasí s kroky vlády na podporu Ukrajiny, zatímco více než třetina (35 %) s nimi nesouhlasí. Třetina občanů má silné obavy z eventuálního použití jaderných zbraní Ruskem proti Ukrajině, necelá pětina má takové obavy i v případě České republiky a dalších zemí NATO. Dvě pětiny (41 %) Čechů si myslí, že Ukrajina by se měla stát členem NATO, přičemž pouze 15 % je pro její urychlené začlenění do NATO. Téměř tři pětiny (58 %) se vyslovují pro začlenění Ukrajiny do EU, ale jen 17 % je pro urychlené začlenění.¹

O vývoj situace okolo uprchlíků z Ukrajiny se zajímají asi dvě třetiny (68 %) českých občanů. Tři čtvrtiny (75 %) českých občanů souhlasí s přijímáním uprchlíků z Ukrajiny. Desetina (10 %) občanů je pro možnost trvalého usazení se ukrajinských uprchlíků, další tři čtvrtiny (75 %) upřednostňují pouze dočasné přijetí s následným návratem do země původu. K přijímání uprchlíků z Ukrajiny se česká veřejnost staví vstřícněji, než jak se stavěla k přijímání uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky.²

Členství České republiky v NATO hodnotí kladně téměř tři čtvrtiny (73 %) českých občanů, necelá pětina (19 %) má opačný názor. NATO je dle 50 % občanů zárukou nezávislosti České republiky, dle 42 % formou podřízenosti se cizím mocnostem. Téměř čtyři pětiny (79 %) českých občanů jsou přesvědčeny o potřebnosti Severoatlantické aliance v současné době. Asi sedmina občanů (15 %) míní, že organizace je nepotřebná. Evropské unii v současnosti důvěřují téměř tři pětiny občanů (58 %), téměř dvoutřetinová (63 %) je v české společnosti důvěra k Organizaci spojených národů. Severoatlantické alianci důvěřují více než dvě třetiny (67 %) občanů.³

Nástroje detekce radikalizace

Téma radikalizace stálo u vzniku pracovní skupiny CZ RAN, jejímž výsledkem byla zpráva v oblasti radikalizace, jejíž závěry a doporučení projednala Bezpečnostní rada státu na své schůzi 26. 5. 2021. Materiál zdůrazňuje význam komunikace státní správy v konfrontaci s šířící se propagandou směrem k veřejnosti a doporučuje vypracovat koncepci komunikační strategie státu, dále komunikační strategii jednotlivých státních úřadů a institucí, také vypracovat metodiku, případně komunikační strategii pro klíčové události, pomocí níž by se mohlo adekvátně reagovat na vytípaná témata.⁴ Materiál také zdůrazňuje vypracování systému identifikace radikalizace, a to na podkladu spolupráce akademické sféry s orgány a institucemi boje proti terorismu, vycházející z multidisciplinárního přístupu, na jehož základě by

¹ ČERVENKA, Jan. *Česká veřejnost ke konfliktu na Ukrajině – jaro 2022*.

² ČERVENKA, Jan. *Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků z Ukrajiny – jaro 2022*.

³ ČADOVÁ, Naděžda. *Občané o členství České republiky v NATO – jaro 2022*.

⁴ Tamtéž, s. 27.

bylo možné včasné identifikovat radikalizované osoby dle stupně radikalizace a přijímat vůči takovým osobám adekvátní preventivní a proaktivní opatření.¹

V oblasti prevence a vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů je oblast radikalizace a extremismu trvale přítomna ve služební a profesní přípravě příslušníků a občanských zaměstnanců Vězeňské služby. Policejní akademie ČR se na této agendě podílí v rámci formátu celoživotního vzdělávání kurzem „Identifikace příznaků radikalizace v prostředí věznic České republiky“ v rámci výzkumného projektu „Radikalizace – symbolika kriminálního tetování“. Také Akademie Vězeňské služby vyučuje v rámci základní odborné přípravy témata radikalismu a extremismu. Problematice radikalizace se věnuje také Probační a mediační služba ve spolupráci s ČVUT v rámci výzkumného projektu „Detekce radikalizace v kontextu ochrany obyvatelstva a měkkých cílů před násilnými incidenty“.²

Jedním ze základních strategických cílů boje proti extremismu ve vztahu k bezpečnostním sborům a státní správě je zesilování odbornosti a resilience vůči propagandistické manipulaci a také zabránění infiltraci extremistů do bezpečnostních složek, možnému působení extremistů a vytváření extremistických názorových proudů v bezpečnostních složkách, armádě, policii, hasičském záchranném sboru, celní správě v podobě lustrací, preventivních, vzdělávacích, organizačních a legislativních aktivit.³

Nástroje detekce radikalizace slouží k tipování jedinců náchylných k radikalizaci či detekci jedinců procházejících procesem radikalizace. Slouží také k měření trendů a rizik radikalizace na mezo a makro úrovni společnosti. Bez přesné detekční koncepce a nástrojů nelze koncipovat zacílení preventivních opatření a strukturovat protiradikalizační a deradikalizační programy.

Jednotlivé nástroje se odlišují v metodologii měření a zacílení, některé se soustředí na rizikové chování a faktory náchylnosti k radikalizaci na mikroúrovni, jiné na násilné činy či projevy radikalizace na mezo či makro úrovni. Nástroje se liší také v účelu používání. Některé sledují vytipování jedinců náchylných k radikalizaci za účelem preventivní intervence, jiné cílí na horizontální vyhodnocování trendů pro strategické určování priorit státní protiradikalizační a deradikalizační politiky, jiné se soustředí na vzdělávání zaměstnanců, kteří jsou v kontaktu s potenciálně rizikovými osobami, aby byli schopni identifikovat možná rizika a reagovali na ně (např. pracovníci vězeňské služby, probační a mediační služby, policisté, učitelé aj.).

Některé nástroje jsou v praxi využívány na úrovni Evropské unie a v řadě jejích členských států. Příkladem mohou být instruktážní materiály a příručky projektů COPRA a TERRA pro státní zaměstnance, kteří se v rámci své praxe mohou

¹ Vězeňská služba ve spolupráci s Národní centrálou proti organizovanému zločinu provádí v současnosti detekci radikalizace zaměřenou na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody pomocí nástroje SAIRO (Systém analytické identifikace radikalizace osob), vyvinutý ve spolupráci VS a NCOZ.

² Ministertstvo vnitra. Koncepce boje proti extremismu a předsudečné nenávisti 2021-2026, s. 36-37.

³ Tamtéž, s. 42-43.

s radikalizací setkat. V některých státech se uplatňuje směrnice VERA, a to zejména ve věznicích, kde tento nástroj pomáhá posuzovat rizika násilného extremismu.

Jednotlivé diagnostické nástroje se mezi státy EU liší také specifickým vnitrostátním kontextem, který se promítá do povahy konkrétních hrozeb, organizačního a institucionálního rámce protiradikalizačních opatření. Odlišnosti jsou dány také typem státní koncepce boje proti radikalizaci. V euroatlantickém prostoru můžeme sledovat obecný trend konceptualizovat reakci na radikalizaci šířeji a nezaměřovat ji pouze na bezpečnostní prevenci vůči terorismu. Dochází k uplatňování nástrojů tzv. měkké politiky, jejímž záměrem je identifikovat, kde dochází k radikalizačním procesům, které mohou vyústit v násilí, a tento vývoj zvrátit.¹

Nástroje detekce radikalizace je možné klasifikovat dle cílů, kterým mají sloužit, dále typu zjišťovaných informací, případně dle zúčastněných institucí nebo také dle úrovně analýzy.²

Dle prvního kritéria můžeme rozlišit tři kategorie politických cílů:

- prevence (*anti-radicalisation*), předcházení radikalizace v širší občanské společnosti);
- protiradikalizační politika (*counter-radicalisation*), zastavení či zpomalení radikalizačního procesu u osob s predispozicemi radikalizace a u osob směřujících k radikálním postojům;
- deradikalizace (*deradicalisation*), práce s již radikalizovanými osobami.³

Druhé kritérium vymezuje příslušné detekční nástroje jako podklady pro strategické rozhodování, zjišťuje a měří predispozice k radikalizaci na makroúrovni, upozorňuje na radikalizační trendy a extremistickou činnost.⁴ Dále představuje podklad pro operační a taktické plánování, kdy napomáhá tipování a monitorování zájmových skupin obyvatel a konkrétních jedinců vystavených riziku radikalizace již radikalizovaných osob a extremistů. Sběr a monitoring rizikových faktorů radikalizace vyžaduje na každé z uvedených úrovní zvláštní přístup. Potřebná data mají různou podobu. Může se jednat o zprávy o rizikovém chování, o činnosti extremistických skupin, statistiky trestné činnosti s extremistickým podtextem až po šetření o míře radikalizace a polarizace v celkové populaci. Zdrojem získávání potřebných informací může být pestrá paleta pramenů – masmédiá, internet, zpravodajské informace, státní databáze (policejní složky, soudní spisy, matriky aj), informace nevládních organizací a občanských sdružení, informace zaměstnanců veřejného sektoru, kteří přicházejí do kontaktu s radikalizovanými osobami či informace od samotných členů extremistických skupin.

¹ DŽEKOVA, R., STOJNOVA, N. *Theoretical framework and concepts*, s. 18.

² DŽEKOVA, R., STOJNOVA, N. *Přehled diagnostických nástrojů a přístupů k mapování radikalizace*, s. 17.

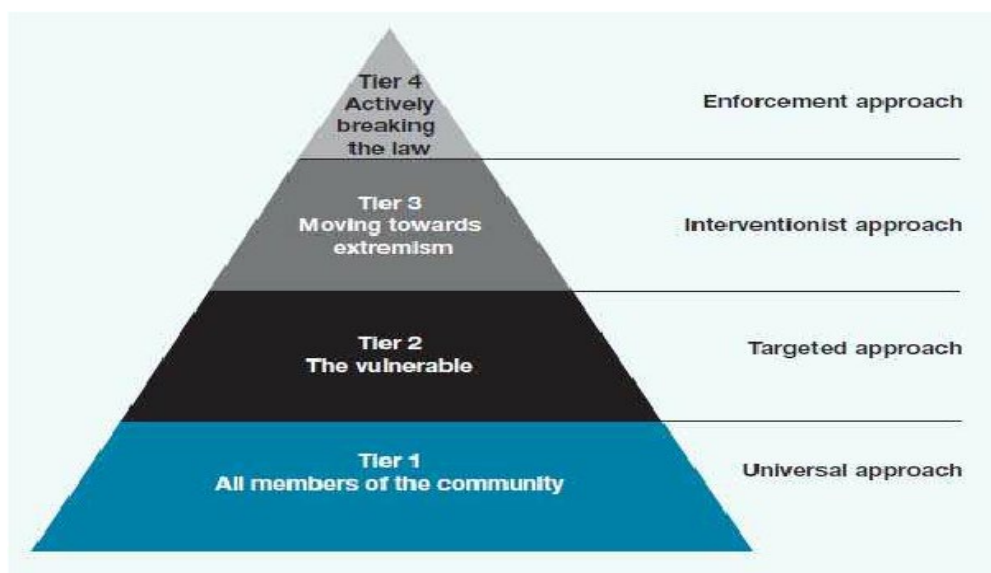
³ CLUTTERBUCK, Lindsay. *Deradicalization Programs and Counterterrorism: A Perspective on the Challenges and Benefits*.

⁴ MARRET, J. L. *From Radicalisation Analysis to Deradicalisation: Policy and Field Recommendations. 7th Framework Programme SAFIRE Project, Scientific Approach to Formulate Indicators & Responses to Radicalisation*.

Dle třetího kritéria můžeme detekční nástroje rozlišovat pomocí aktérů, kteří je používají. Sběr a zpracování informací o radikalizovaných skupinách a extremistech je zpravidla v gesci policie a zpravodajských služeb. V rámci těchto služeb fungují specializované útvary, sledující a analyzující trendy a rizika jednotlivých extremistických scén, případně konkrétní jedince a vytvářejí datovou základnu, nezbytnou pro strategické politické rozhodování. Monitoring rizikových faktorů radikalizace v rámci prevence a tvorby systému včasného varování však vyžaduje spolupráci a zapojení širšího okruhu společenských aktérů, jako jsou sociální a zdravotnická zařízení, vzdělávací instituce, věznice, nevládní organizace, soukromé společnosti či finanční společnosti. V závislosti na úrovni analýzy a sledovaném cíli mohou monitoring rizikových faktorů radikalizace provádět řadoví pracovníci jednotlivých zapojených sektorů, kteří se během výkonu své profese dostávají do kontaktu s rizikovými či potenciálně rizikovými osobami. Monitoring může probíhat také na vyšší, samosprávné úrovni či státní úrovni profesionálními analytickými skupinami.

Čtvrté kritérium je možné ilustrovat na britském čtyřstupňovém modelu radikalizace PREVENT, kde jsou vymezeny jednotlivé skupiny, na něž má být zaměřena výše uvedená politika s jasným cílem. Dle tohoto kritéria bychom mohli vymežit nástroje na základě úrovně analýzy a typu shromažďovaných informací. Druh analyzovaných informací je závislý na cílech dané politiky. Antiradikalizační a protiradikalizační politika se vyznačuje opatřeními obecnějšího charakteru, zaměřenými na širší veřejnost či velké segmenty společnosti. Cílem je předejít či zabránit rozvoji radikalizačních tendencí na makroúrovni. Cílenější opatření jsou směřována k vybraným společenským skupinám či jednotlivcům (mezo a mikro úroveň), u kterých je zjištěno zvýšené riziko posunu k násilnému extremismu. Deradikalizační politika je vyhrazena zejména mikroúrovni, sociální práci s radikalizovanými jedinci.

Obrázek č. 1: Britský model PREVENT

Zdroj: Audit Commission. *Preventing Violent Extremism: Learning and Development Exercise*. 2008, s. 12.

Níže představujeme ty, které jsou využívány v praxi a napomáhají strategickému rozhodování tím, že poskytují situační vyhodnocení horizontálních trendů a mohou tak přispět k zefektivnění plánování prevence na operační úrovni tím, že umožňují detekovat míru náchylnosti osob k radikalizaci.

Na celospolečenské úrovni (makro) a skupinové úrovni (mezo) jsou to především sociologické průzkumy, patřící k nejběžnějším nástrojům sledování a měření trendů a výskytu určitých postojů v populaci. V rámci prevence radikalizace se nejčastěji mohou využívat šetření vztahující se na pocity nespokojenosti, životní deprivace a relativní chudoby, polarizaci a napětí ve společnosti, míru tolerance k menšinám, cizincům, vztah ke krajně pravicovým a levicovým hodnotám, náboženství, míru občanského aktivismu a radikalismu a mnoho dalších. Přestože tento typ informací nevede k vytipování konkrétních jedinců v ohrožení radikalizace či v určité fázi radikalizace či přímo extremizace, data jsou užitečná pro analýzu celospolečenských faktorů potenciálně ovlivňujících radikalizační procesy na nižších úrovních analýzy (mezo, mikro). Tyto průzkumy mohou posloužit jako sondáž toho, jak rychle a jakým způsobem pronikají radikální myšlenky do společnosti. Mohou také nabídnout kvalifikované odhady potenciálního množství sympatizantů, stoupenců či voličů radikálních subjektů. Data mohou dále pomoci objasnit strukturální a situační faktory ovlivňující radikalizační proces.

Projektem na mezoúrovni je od roku 2008 nizozemský průzkum s názvem Monitor bezpečnosti (*De Veiligheidsmonitor*), realizovaný Ústředním statistickým úřadem a Ministerstvem pro bezpečnost a spravedlnost. Průzkumy realizují obecní úřady se zaměřením na místní komunity s cílem měřit míru polarizace a vzájemné důvěry v sousedských komunitách. Projekt má sloužit jako systém včasného varování případného sociálního napětí, potenciálu konfliktů a rizikových faktorů na lokální úrovni.¹

Řada akademických výzkumů představila různé psychometrické škály, snažící se měřit postoje obyvatel, mimo jiné také postoje související s politickým aktivismem a účastí na politicky motivovaném násilí. Příkladem může být nástroj ARIS (*Activism and Radicalism Intention Scales*), vytvořený vědci z Národního konsorcia pro studium terorismu a reakci na terorismus (*National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism*) na univerzitě v Marylandu, který pomocí osmi výroků měří ochotu k legálnímu, nenásilnému politickému aktivismu a ochotě účastnit se násilného, nezákonného jednání ve vztahu k různé skupinové příslušnosti (rodina, etnicita, stát aj.).²

Situační analýzy patří k dalším nejrozšířenějším detekčním nástrojům radikalizace na makroúrovni. Řada států Evropské unie i mimo ni je využívá k vyhodnocování hrozeb v oblasti extremismu a terorismu. Tyto analýzy bývají částečně zveřejňovány, zejména jejich části, které určují míru závažnosti jednotlivých hrozeb, povahu a vývoj extremistické a teroristické činnosti. Cílovou skupinou těchto

¹ De Veiligheidsmonitor. *Over de Veiligheidsmonitor. De Veiligheidsmonitor: een gezaghebbend instrument*

² MOSKALENKO, Sophia a Clark McCAULEY. *Measuring Political Mobilization: The Distinction Between Activism and Radicalism.*

informací jsou zejména političtí představitelé státu, příslušníci bezpečnostních sborů a služeb, nevládní sektor, média, akademická sféra i široká veřejnost.

Situační analýzy trendů a dynamiky radikalizace a extremizace bývají součástí dokumentů vyhodnocujících širší bezpečnostní hrozby, nebo jsou prezentovány samostatně, např. v podobě pravidelných výročních zpráv. Situační analýzy neslouží pouze taktickým a operačním účelům bezpečnostních složek, ale poskytují také podklad pro formulování vládní strategie a koncepce v oblasti protiradikalizační politiky státu. Naše pozornost v rámci prevence radikalizace bude níže soustředěna na ten typ situačních analýz, který je veřejnosti přístupný, který je realizován státními orgány a který ovlivňuje tvorbu strategie bezpečnostní politiky v oblasti radikalizace a extremizace.

Příkladem pravidelných ročních situačních analýz horizontálních hrozeb a trendů v oblasti radikalismu a extremismu mohou být Česká republika, Německo či Nizozemsko. Dokumenty obsahují statistická data a ilustrace rozsahu extremistického násilí, počty a druhy trestných činů. Vychází z široké škály datových a informačních zdrojů (vládní statistiky, mediální zpravodajství, akademické studie, sociologické průzkumy aj.). Ne ve všech státech Evropské unie jsou tyto zprávy zveřejňovány.

Tyto zprávy často obsahují i informace o konkrétních extremistických skupinách, jejich aktivitách, potenciálu a vývoji radikalizačních tendencí. Například výroční hodnocení hrozeb zveřejňované Norskou policejní bezpečnostní službou obsahuje informace o rizicích, která představují radikálové islamističtí, krajně pravicoví, krajně levicoví a zohledňuje také vývojové trendy v této oblasti.¹ Příkladem může být i Česká republika, jejíž Ministerstvo vnitra zveřejňuje Zprávy o extremismu (výroční a čtvrtletí od roku 1999) spolu s Bezpečnostní informační službou (výroční od roku 1998).² Stejně tak německé Ministerstvo vnitra vydává každoročně Zprávu o ochraně ústavy³ (od roku 1968) a obdobně Dánská obranná zpravodajská služba zveřejňuje výroční Vyhodnocení zpravodajských rizik,⁴ stejně jako například nizozemské Ministerstvo spravedlnosti a bezpečnosti výroční Vyhodnocení teroristických hrozeb.⁵

Radikalizace bezpečnostních sborů

Téma radikalizace je v posledních několika letech jednou z důležitých oblastí zájmu státních, ale i nestátních institucí. Samozřejmě, že prvosledově se spojuje problematika radikalizace s určitými společenskými segmenty, mezi nimiž zaujímají své podstatné místo vězněné osoby, tzv. foreign terrorist fighters apod. O daném tématu je však třeba hovořit i ve spojitosti se samotnou radikalizací zástupců bezpečnostních sborů, neboť ani tyto osoby nejsou imunní proti radikalizačním tendencím. Je důležité, aby se otázkám s radikalizací spojeným věnovala pozornost i v samotných bezpečnostních sborech. Faktu, že i v rámci těchto sborů je možné

¹ Norwegian Police Security Service. *National Threat Assessment 2022*.

² Bezpečnostní informační služba. *Výroční zpráva 2021*. Ministerstvo vnitra. *Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2021*.

³ Bundesministerium des Innern und für Heimat. *Verfassungsschutzbericht 2021*.

⁴ Danish Defence Intelligence Service. *Risk Assessment 2021*.

⁵ National Coordinator for Security and Counterterrorism. *Terrorist Threat Assessment Netherlands*.

hovořit o radikalizaci, si všimly i různé evropské organizace, které zahájily alespoň formou workshopů apod. fázi zjišťování, jaké přístupy zvolit, aby se takovým tendencím u bezpečnostních sborů zabraňovalo.¹

Bezpečnostní sbor a jeho charakteristika

Každý státní útvar si na svoji vlastní ochranu zřizuje organizace, jejichž úkolem je ochrana společnosti před vnějšími i vnitřními okolnostmi, které by mohly působit destruktivně na demokratické státní zřízení. Tyto organizace se nazývají bezpečnostními sbory. Základní charakteristika jejich činnosti spočívá mimo jiné v tom, že plní obecné a speciální úkoly bezpečnostního charakteru, které vyplývají z bezpečnostní politiky státu, jako jsou ochrana celospolečenských zájmů a hodnot, ochrana fyzických osob, jejich životů, zdraví, lidské důstojnosti a majetku, právnických osob a jejich majetku.²

Balabán a Pernica k charakteristice bezpečnostních sborů rovněž obdobně uvádějí, že tyto sbory jsou nedílnou součástí celého bezpečnostního systému České republiky, jehož hlavním posláním je plnění základních povinností státu ve smyslu zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejich demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot. Bezpečnostní systém má integrovat, koordinovat a řídit činnost jeho jednotlivých složek a pružně reagovat směrem k naplňování bezpečnostních zájmů České republiky.³

Jde-li o zákonnou úpravu bezpečnostních sborů, tak zde lze konstatovat, že příkladně Trestní zákoník, tedy zákon č. 40/2009 Sb., v platném znění v podstatě definuje dvě skupiny subjektů, a to na ozbrojenou složku, do které spadají příslušníci armády a Vojenské policie. Jejich postavení je v právním pořádku ČR vymezeno zákonem č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání v platném znění alespoň co se týče Armády ČR. Vojenská policie a její činnost je upravena zákonem č. 300/2013 Sb., o vojenské policii v platném znění.

Druhý subjekt, který má na starosti zpravidla vnitřní ochranu demokratického zřízení ČR a je při výkonu svých funkcí ozbrojen, jsou bezpečnostní sbory. Určitou výjimku v bezpečnostních sborech zauímají příslušníci HZS, kteří nejsou při výkonu svých funkcí ozbrojeni, a například jejich trestná činnost spadá do kompetencí Policie ČR a v trestním řízení vedeném proti příslušníkům HZS není rozdíl jako při trestním řízení s běžnými občany České republiky. Příslušníci bezpečnostních sborů jsou právně zakotveni, stejně tak jako jejich činnost, mimo jiné ve specifických zákonech týkajících se jejich zaměření. Nicméně základní právní normou jejich činností je zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů v platném znění.

¹ Viz. RAN - ran_pol_meeting_radicalised_police_military_prison_staff_16122020_en.pdf (europa.eu)

² Ozbrojený bezpečnostní sbor – Ministerstvo vnitra České republiky (mvcr.cz)

³ BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. 10 s. ISBN 978-80-246-3150-9.

Tato zákonná úprava rovněž charakterizuje základní bezpečnostní sbory, přičemž je dělí na:

- Policii ČR,
- HZS,
- CS ČR,
- VS ČR,
- GIBS,
- BIS,
- ÚZSI.¹

Je evidentní, že tato zákonná úprava řeší i působnost jednotlivých sborů, a to v následných ustanoveních konkrétní zákonné normy. Nicméně existence dalších právních norem pak doplňuje specifikace a náplň činností jednotlivých bezpečnostních sborů na našem území.

Práce u bezpečnostních sborů je velmi zajímavá a lze konstatovat, že nikdy není zcela stejná. Tento fakt, stejně jako další skutečnosti, mohou být určitým faktorem, který přitahuje zájemce do svých řad. Přesto se však lze i na základě analýzy náborových kampaní k vybraným bezpečnostním sborům domnívat, že jednou z důležitých skutečností vstupu do služebního poměru, a tedy do bezpečnostního sboru, je i otázka výsluhových náležitostí po splnění určených kritérií, spočívajících v minimálně 15 letech služby.

Nicméně je důležité upozornit na skutečnost, že radikalizace samotných příslušníků bezpečnostních sborů může vykazovat vysokou míru latence a její zjištění je značně problematické. A to z několika důvodů.

Jedním z nich je fakt, že vedoucí představitelé bezpečnostních sborů předpokládají, že tyto otázky se právě sboru jim vedenému vyhýbají, že jsou její příslušníci vůči nim rezistentní. Spoléhají především na jejich nábor, kdy se o nich zjišťují různé informace, prověřuje se jejich rodinný a společenský život, rejstřík trestů apod. Konkrétní aktivity zajišťují především HR oddělení, avšak jejich kvalita, stejně tak jako požadavky bezpečnostního sboru na nábor, mohou být samotnými rizikovými skutečnostmi, které budou znamenat přijetí do služebního poměru osoby, jež může radikalizační tendence vykazovat, případně může s nimi sympatizovat a jinak je podporovat. Fakt, že radikalizace, stejně jako projevy extremismu v bezpečnostních sborech, mohou být bezpečnostním rizikem pro celou společnost, je zřetelný například na případech z jiných evropských zemí (Německo²), či z USA.³

Jaké jsou vlastně důvody možné radikalizace příslušníků bezpečnostních sborů? Dá se konstatovat, že důvodů existuje velké množství a autoři se domnívají, že není možné tvrdit, že některý z nich je významnější než jiný. Jejich působení je vždy třeba

¹ Zákon. Č. 361/203 sb. O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ČR v platném znění, konkrétně ustanovení § 1 odst. 1 citované právní normy. Pozn. autorů.

² Germany Identifies Far-Right Extremists Working in Security Services - The New York Times (nytimes.com)

³ Armáda, policie a vzestup terorismu ve Spojených státech | Centrum strategických a mezinárodních studií (csis.org)

brát v celkovém kontextu a netříštit pozornost pouze jedním určitým směrem, ale zpravidla chápat takové tendence jako komplex celé řady vlivů.

Jak je již pojednáno výše, v nedávné minulosti byla zaznamenána celá řada případů, které nejenom že polarizovaly společnost jako takovou, ale působily obdobně i v rámci jednotlivých bezpečnostních sborů. Jednalo se o pandemii COVID-19 a způsoby její eliminace. Šlo především o opatření zdravotního charakteru, tedy o očkování a s tím spojený přístup samotných příslušníků bezpečnostních sborů. Určitou míru polarizace lze zaznamenat i ve vztahu mezi bezpečnostními sbory a ostatními společenskými segmenty, neboť jedním z opatření vůči zabránění šíření koronaviru, byly kontroly Policie ČR s tím, že pokud občané porušovali karanténní opatření, hrozily jim pokuty, stejně tak jako jiné postihy.¹

Další výraznou skutečností polarizující samotné bezpečnostní sbory v ČR, byla otázka očkování, přičemž na různých demonstracích antivaxerů, vystupovali i příslušníci bezpečnostních sborů (v daném případě Policie ČR) s tím, že s vakcinací nesouhlasí, že stát postupuje protiprávně apod. Tímto jednáním se významně vymezovali proti nastaveným opatřením bezpečnostního sboru a svým způsobem jej, dle názoru autorů, diskreditovali. Navíc taková činnost je jim ze zákona zakázána. Pokud by na demonstraci vystupovali jako běžní občané, tak s tím by nebyl žádný problém, ale vybraní příslušníci, kteří na demonstracích dokonce hovořili, tak byli ve služebních stejnokrojích, což je problematické. Navíc z hlediska zákona o služebním poměru jim za takové jednání hrozil kázeňský postih.²

Důvodům případné radikalizace příslušníků bezpečnostních sborů se věnují i evropské instituce, neboť i ony předpokládají, že nárůst těchto tendencí u samotných příslušníků může být do budoucna bezpečnostním rizikem pro celou společnost. Jednou z organizací, která se zabývá otázkami radikalizace, a to i v prostřední bezpečnostních sborů, je Radicalization awareness network, která v jednom svém materiálu k důvodům vstupu radikalizovaných osob do řad bezpečnostních sborů uvádí, že jeden z nejzásadnějších důvodů spatřuje v přístupu k profesionálnímu tréninku. Tento materiál navíc rozděluje vstup radikalizovaných osob do bezpečnostních a ozbrojených sborů na dvě skupiny, přičemž do první (armáda, policie) zahrnuje kromě profesionálního tréninku i ideologickou komponentu. Uvádí, že: *„trénink se zbraněmi může být silný motiv již radikalizovaných osob vstoupit do armády, nebo policie. Určitá pomoc v růstu jejich fyzické kondice, nebo způsobilost držet zbraň, kterou mohou za určitých okolností použít. To platí především pro pravicové extremisty a osoby, které se snaží o společenský kolaps, respektive kolaps demokratického zřízení. Ideologická komponenta potom představuje, především opět pro pravicové extremisty, individuální důvěryhodnost, protože bojují za jeden národ. V minulosti byl zaznamenán vzrůstající počet pokusů ze strany extremistických organizací rekrutovat osoby, které pracují, nebo pracovaly pro armádu nebo policii. To může být jeden z pull faktorů pro snahu takové osoby získat“.*³

Naproti tomu, pokud se hovoří o radikalizaci vězeňského personálu, tak lze konstatovat, že jejich možnosti radikalizace souvisí s faktem, že samo prostředí,

¹ Na lidi porušující karanténu udeří policie, data jí dodá hygiena - iDNES.cz

² Vystoupili na demonstraci s vlastním názorem. Policisty čeká kárné řízení - iDNES.cz

³ ran_pol_meeting_radicalised_police_military_prison_staff_16122020_en.pdf (europa.eu)

ve kterém pracují, je specifické už jen tím, že vězeňský personál je konfrontován s uvězněnými osobami a jejich tresty. V mnoha evropských zemích je ve věznicích mnoho osob z třetích zemí a jejich počet převyšuje běžnou vězeňskou populaci dané země. To může zvyšovat předsudky vůči minoritám, žijícím mimo věznice a může to být pull faktor pro radikalizaci spojenou s pravicovým extremismem. Vězněné osoby mohou reagovat nepřátelsky vůči personálu, někdy i za použití násilí a tato skutečnost může být spouštěčem radikalizace. Na druhou stranu, v některých zemích EU (například východoevropských) procento cizinců mezi vězeňskou populací je nižší než v jiných zemích a hlavní spouštěče radikalizace mohou být odlišné. Regionální rozdíly také mohou přispět k radikalizaci vězeňského personálu.¹

Ve spojitosti s vězeňským prostředím a možnými radikalizačními tendencemi je možno hovořit o několika základních faktorech, které ovlivňují klima ve věznicích a mohou být brány jako faktory podporující, případně eliminující hrozbu radikalizace vězeňského personálu. Jedním ze základních faktorů je bezpečnostní klima ve věznicích. Do této kategorie náleží průnik nedovolených předmětů a návykových látek do věznic, násilí vězněných osob, a to i ve vztahu k zaměstnancům apod. Z hlediska radikalizace vězněných osob je potom důležitý přístup zaměstnanců k výkonu trestu odnětí svobody osob s tím, že je nezbytné, aby takové jednání nebylo ani příliš benevolentní, ale ani příliš represivní. Bohužel často se stává, že si samotní zaměstnanci tuto skutečnost neuvědomují, což se může negativně projevit na jednání s vězni a zároveň na zhoršení bezpečnostního klimatu samotné věznice.

Dalším důležitým faktorem, který v souvislosti s radikalizací vězeňského personálu nemůže být opomenut, je aktivita vrcholového managementu vůči zaměstnancům, kteří nesmí mít pocit, že je jejich aktivitám věnována malá nebo vůbec žádná pozornost, že jsou neustále pod drobnohledem s tím, že se čeká na jejich pochybení atd. I tyto faktory mohou přispívat ke změně klimatu věznice směrem k radikalizaci personálu. Fakt, že vězeňské prostředí, podmínky pro personál, vztah managementu k příslušníkům a civilním zaměstnancům v přímém kontaktu s vězněnými osobami, mohou mít vliv na samotné chování a jednání zaměstnanců věznic vychází jednak z vlastní zkušenosti jednoho z autorů příspěvku, stejně tak jako z vedených výzkumných rozhovorů, které jsou součástí nově připravované publikace.

Že radikalizace a příklon k extremistickým tendencím může znamenat významný problém nejenom pro samotný bezpečnostní sbor, ale i pro společnost jako takovou, je zřejmý i z realizovaných mezinárodních setkání, na kterých byly tyto problémy nejenom akcentovány, ale na kterých se řešily i možné přístupy ke snižování radikalizačních a extremistických tendencí u příslušníků bezpečnostních sborů.²

Lze proto konstatovat, že právě příslušníci policejních sborů a vězeňských služeb mohou být z hlediska možné radikalizace nejvulnerabilnějšími skupinami uniformovaných zástupců bezpečnostních sborů, kteří pak sympatizují s extremistickými ideologiemi a názory.

Na druhou stranu polarizace společnosti se nevyhýbá ani jiným zástupcům státní správy, přičemž často mohou být radikalizováni zaměstnanci veřejného sektoru, kteří přicházejí nejčastěji do kontaktu se skupinami žádajícími přiznání sociálních dávek,

¹ ran_pol_meeting_radicalised_police_military_prison_staff_16122020_en.pdf (europa.eu)

² Tamtéž.

různých státních benefitů apod.¹ Tato možnost se projevila příkladně po započetí rusko-ukrajinského konfliktu, kdy do zemí EU začalo přicházet velké množství migrantů, kteří žádali o pomoc v nouzi. Fakt, že polarizace společnosti se projevovala i v této oblasti, si začaly uvědomovat i vrcholné orgány státní správy a samosprávy.

Jedním z takových počinů vrcholových orgánů, které připouštěly možnost polarizace společnosti a začaly připravovat různé materiály pro boj proti těmto postojům, bylo Ministerstvo vnitra ČR. To zahájilo činnost prostřednictvím skupiny s názvem KRIT – Krizový informační tým. Jeho náplní je monitoring nálad státních zaměstnanců, přičemž se uvádí, že jejich činnost nespočívá v perzekuci zaměstnanců státní správy, ale v dialogu s nimi a hledání společensky konformních názorů. Ty by bránily vzniku radikalizačních tendencí u těchto zaměstnanců.

Tým KRIT

Hlavní náplň činnosti tohoto týmu je především monitoring názorového spektra státních zaměstnanců. Jedná se především o anonymizovaný monitoring nálad ve státní správě, včasná identifikace osob, které mohou šířit antisystémové nálady, a především vedení dialogu. Svoji činnost de facto rozděluje do tří zásad, přičemž první je výše uvedená, druhou hlavní zásadou je vytvoření a zlepšení komunikačních interních kanálů a třetí je aktivní sběr kritických podnětů a vyhýbání se bagatelizujícím reakcím na vertikální ose.²

Vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů

Dle názoru autorů však právě sběr materiálů, ke kterému budou vyškoleni vybraní zaměstnanci státní správy, může být vnímán poměrně kriticky, neboť v někom může vyvolávat pocit donášení, žalování atd. Je nutné, aby byly orgány státní správy a samosprávy na polarizaci společnosti připraveny. V této souvislosti lze připustit, že jednou z nedílných součástí této připravenosti by mělo být nejenom prostředí otevřené k dialogu, ale i vzdělávání těchto zaměstnanců. Totéž platí i u příslušníků a civilních zaměstnanců bezpečnostních sborů.

Otázky projevů extremismu v bezpečnostních sborech by měly být předmětem různých školení pro zaměstnance. V různých zemích EU se realizuje řada vzdělávacích aktivit pro zaměstnance bezpečnostních sborů a ani ČR by v tomto ohledu neměla zůstat pozadu. Významnou organizací, která se zabývá vzděláváním příkladně vězeňského personálu je IPS – Innovative prison systems – zaměřující mimo jiné pozornost i na oblast radikalizace a projevů extremismu, a to nejenom u vězněných osob, ale i u zaměstnanců. Další takovou aktivitou je činnost již zmíněné sítě RAN.

V rámci ČR se otázkami radikalizace a extremistických projevů ve vězeňském prostředí věnuje Policejní akademie ČR v Praze, která v minulosti realizovala několikadenní seminář pro zaměstnance vazebních věznic a věznic s tím, že bylo poukazováno na zásadní faktory a spouštěče radikalizace. Velkým problémem, se

¹ KRIT: Ministerstvo vnitra je na dezoláty ve státní správě připraveno. Zaplat' pánbůh! - Blog iDNES.cz

² KRIT: Ministerstvo vnitra je na dezoláty ve státní správě připraveno. Zaplat' pánbůh! - Blog iDNES.cz

kterým se tento vzdělávací modul v minulosti potýkal, byla pandemie COVID-19, která v mnoha ohledech utlumila jakékoliv činnosti se vzděláváním vězeňského personálu související.

Vzdělávání bylo určeno prvosledově pro příslušníky Oddělení prevence a stížností, kteří jsou ve všech organizačních jednotkách Vězeňské služby ČR zodpovědni za monitorování extremistických projevů a radikalizačních tendencí, dále pak pro vybrané zástupce oddělení výkonu vazby a trestu, stejně tak jako pro civilní zaměstnance (psychologové, pedagogové, vychovatelé apod.). Tento typ kurzu byl zařazen do celoživotního vzdělávání vězeňského personálu a během let 2016–2018 se podařilo připravit pro tento monitoring více jak 600 osob. Daný kurz byl administrován i RAN, která jej zařadila jako „sharing material“ na své webové stránky.¹

Avšak, jak již bylo uvedeno výše, pandemie COVID-19 v letech 2020–2022 znamenala citelný zásah do vzdělávacího modulu. Proto bylo dohodnuto s vedením Akademie Vězeňské služby ČR ve Stráži pod Ralskem, že vznikne virtuální e-learningová platforma, která bude de facto nahrazovat kurz z let předcházejících. Kurz byl vytvořen opětovně Policejní akademií ČR v Praze a na jeho vzniku se mimo jiné podílel dnes již bývalý člen NCOZ a dlouholetý spolupracovník FBS Policejní akademie ČR v Praze. Na základě zkušeností zainteresovaných osob byl připraven tento certifikovaný kurz, který poskytuje celou řadu případových studií, praktických poznatků i teoretických východisek, aby byl nápomocen k lepší orientaci vězeňského personálu v aktivitách s vězňenými osobami, které vykazují možné extremistické nebo radikalizační tendence. Nutno podotknout, že se jedná svým způsobem o ojedinělý vzdělávací modul, který byl vytvořen pro Vězeňskou službu ČR zcela bezúplatně, což svědčí o vysoké míře vzájemné spolupráce mezi oběma institucemi.

Vzdělávání se věnují i ostatní bezpečnostní sbory na našem území, avšak jejich obsahová stránka bývá omezena, a to především z časových a služebních důvodů, které jsou neustále na příslušníky, ale i občanské zaměstnance kladeny. Jak již bylo uvedeno výše, autoři se domnívají, že právě vzdělávání příslušníků a občanských zaměstnanců bezpečnostních sborů může být jednou z klíčových oblastí zamezování jejich možné radikalizace.

Je nutné také počítat s tím, že se jedná o problém, který vykazuje velmi vysokou míru latence a zkoumání radikalizačních tendencí mezi zaměstnanci státní správy a samosprávy, bezpečnostní sbory nevyjímaje, je nejenom během na dlouhou trať, ale i problematickou oblastí, kterou nelze obsáhnout jenom na základě obecných výzkumných prací ve sborech samotných. Velkou roli ve vysoké míře latence hraje i obava osob ze ztráty zaměstnání, proto ochota k dialogu bude z pohledu autorů marginální a spíše to povede k určitým konspirativním snahám influencerů, dezinformátorů apod. Ty mohou být v konečném důsledku spouštěčem radikalizačních tendencí u těchto zaměstnanců. Navíc vzájemná nedůvěra mezi zaměstnanci může dále vyvolávat mnoho animozit, které se projeví ve snížení kvality poskytovaných služeb, špatným klimatem na pracovišti či v bezpečnostních sborech a tím pádem v nových možnostech určité společenské radikalizace.

¹ training_for_prison_staff_the_czech_republic_en.pdf

Závěr

V procesu detekce, analýzy a sledování rizikových faktorů radikalizace vystává několik zásadních otázek, které tento proces determinují v jeho úspěšnosti. Jedná se především o dostupnost kvalitních dat, dále o jednotky a úroveň analýzy, také o sdílení informací a dělbu povinností mezi zainteresované strany (policie, zpravodajské služby, komunita, sociální aktéři) a v neposlední řadě o interpretaci příslušných dat (metodiky hodnocení rizika a výchozí předpoklady ohledně vzniku a vývoje radikalizačních tendencí).

„Zásadním problémem je rovněž rozdíl mezi sledováním násilného/kriminálního chování, které spadá především do působnosti policie, a na druhé straně sledováním radikalizačních procesů, které k násilí mohou vést, ale dosud v něj nevyústily. Porozumění procesům a faktorům, jež mohou vést k násilí, je nezbytné k tomu, aby bylo možno navrhnout programy specifické prevence, a na jejich analýze by se mělo podílet širší spektrum státních i nestátních subjektů.“¹

Literatura

- ASHOUR, Omar; BOUCEK, Christopher. *De-Radicalisation in Egypt, Algeria, and Libya* [online]. 2009, Washington, DC, Carnegie Endowment for International Peace, 16 April [cit. 2. 8. 2022]. Dostupné na internetu: <http://carnegieendowment.org/2009/04/16/de-radicalization-in-egypt-algeria-and-libya-event-1325>
- AUDIT COMMISSION. *Preventing Violent Extremism: Learning and Development Exercise* [online]. Report to the Home Office and Communities and Local Government, 2008 [cit. 8. 7. 2022]. Dostupné na internetu: <https://www.justiceinspectors.gov.uk/hmicfrs/media/preventing-violent-extremism-learning-and-development-exercise-20080930.pdf>
- BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. 10 s. ISBN 978-80-246-3150-9
- BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. *Výroční zpráva 2021* [online]. 2022. [cit. 20. 11. 2022]. Dostupné na internetu: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>
- BUCHTIK, Martin et al. *Jedna společnost, různé světy. Poznatky kvalitativní studie o fragmentaci české společnosti* [online]. 2021. [cit. 20. 11. 2022]. Fridrich Ebert Stiftung, Masarykova demokratická akademie. Dostupné na internetu: <https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2021/06/Jedna-spolec%CC%8Cnost-%E2%80%93-ru%CC%8Azne%CC%81-sve%CC%8Cty.pdf>
- BUZAN, Barry; WEAVER, Ole; WILDE, J. B. *Security: A New Framework for Analysis*. Lynne Rienner Pub., Boulder, Colo. A 1998. ISBN: 9781555876036.
- BUZAN, Barry. New patterns of global security in the twenty-first century. In: *International Affairs*, Volume 67, Issue 3, July 1991, s. 431–451.

¹ DŽEKOVÁ, R.; STOJNOVA, N. Přehled diagnostických nástrojů a přístupů k mapování radikalizace. In: DŽEKOVÁ, R.; MORAVEC, L.; MANČEVA, M.; STOJNOVA, N. *Chápaní, hodnocení a sledování rizik a trendů radikalizace*, s. 18.

- CLUTTERBUCK, Lindsay. *Deradicalization Programs and Counterterrorism: A Perspective on the Challenges and Benefits* [online]. 2015 [cit. 6. 6. 2022]. Dostupné na internetu: <https://www.mei.edu/sites/default/files/Clutterbuck.pdf>
- ČADOVÁ, Naděžda. *Česká veřejnost o fungování demokracie a nedemokratických alternativách politického systému – srpen/září 2021* [online]. CVVM. 13. 12. 2021, [cit. 6. 10. 2022]. Dostupné na internetu: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/demokracie-obcanska-spolecnost/5513-ceska-verejnost-o-fungovani-demokracie-a-nedemokratickych-alternativach-politickeho-systemu-srpen-zari-2021>
- ČADOVÁ, Naděžda. *Občané o členství České republiky v NATO – jaro 2022* [online]. CVVM. 30. 6. 2022, [cit. 6. 10. 2022]. Dostupné na internetu: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/mezinarodni-vztahy/5567-obcane-o-clenstvi-ceske-republiky-v-nato-jaro-2022>
- ČERVENKA, Jan. *Důvěra ústavním institucím – květen až červenec 2022* [online]. CVVM. 20. 7. 2022, [cit. 6. 10. 2022]. Dostupné na internetu: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/instituce-a-politici/5575-duvera-ustavnim-institucim-kveten-az-cervenec-2022>
- ČERVENKA, Jan. *Česká veřejnost ke konfliktu na Ukrajině – jaro 2022* [online]. CVVM. 13. 7. 2022, [cit. 6. 10. 2022]. Dostupné na internetu: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/mezinarodni-vztahy/5573-ceska-verejnost-ke-konfliktu-na-ukrajine-jaro-2022>
- DANICS, Štefan a Ladislava TEJCHMANOVÁ. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. 2017.
- DANISH DEFENCE INTELLIGENCE SERVICE. *Risk Assessment 2021* [online]. 2022 [cit. 2. 7. 2022]. Dostupné na internetu: https://www.fe-ddis.dk/en/produkter/Risk_assessment/riskassessment/intelligence-outlook-2021/
- DE VEILIGHEIDSMONITOR. *Over de Veiligheidsmonitor. De Veiligheidsmonitor: een gezaghebbend instrument* [online]. 2018 [cit. 2.7.2022]. Dostupné na internetu: www.veiligheidsmonitor.nl
- DŽEKOVA, R., STOJNOVA, N. Přehled diagnostických nástrojů a přístupů k mapování radikalizace. In: DŽEKOVA, R.; MORAVEC, L.; MANČEVA, M.; STOJNOVA, N. *Chápaní, hodnocení a sledování rizik a trendů radikalizace* [online]. 2016, Center for the Study of Democracy, Sofie/ Středisko bezpečnostní politiky, Univerzita Karlova/ Hellenic Foundation for European and Foreign Policy. [cit. 2. 7. 2022]. Dostupné na internetu: [SBP-316-version1-final_version_rmt_cz.pdf](https://www.csd.cz/wp-content/uploads/2016/12/SBP-316-version1-final_version_rmt_cz.pdf)
- DŽEKOVA, R., STOJNOVA, N. Theoretical framework and concepts. In Shentov, O., Todorov, B., Stoyanov, A. *Understanding Radicalisation. Literature Review* [online]. 2016, Center for the Study of Democracy, s. 7-26 [cit. 2. 7. 2022]. Dostupné na internetu: [Understanding Radicalisation_ Review of Literature.pdf](https://www.csd.cz/wp-content/uploads/2016/12/Understanding_Radicalisation_Review_of_Literature.pdf)
- FUND FOR PEACE. *Global Data. Fragile States Index 2022* [online]. 2022, [cit. 6. 10. 2022]. Dostupné na internetu: <https://fragilestatesindex.org/>
- FUND FOR PEACE. *Country Dashboard: Czechia*. 2022 [online]. 2022, [cit. 6. 10. 2022]. Dostupné na internetu: <https://fragilestatesindex.org/country-data/>

- Germany Identifies Far-Right Extremists Working in Security Services. [online]. 2022 [cit. 30. 11. 2022]. Dostupné na internetu: Germany Identifies Far-Right Extremists Working in Security Services - The New York Times (nytimes.com).
- JONES G. SETH, The Military, Police, and the Rise of Terrorism in the United States. [online]. 2022 [cit. 30. 11. 2022]. Dostupné na internetu: Armáda, policie a vzestup terorismu ve Spojených státech | Centrum strategických a mezinárodních studií (csis.org)
- MAREŠ, Miroslav; HOLZER, JAN; ŠMÍD, Tomáš. The Hybrid Campaign Concept and Contemporary Czech–Russian Relations. In: HOLZER, Jan a Miroslav MAREŠ. (eds.) *Czech Security Dilemma: Russia as a Friend or Enemy?* 1st ed. Cham: Palgrave Macmillan, 2020. New Security Challenges. ISBN 978-3-030-20545-4.
- MARRET, J. L. *From Radicalisation Analysis to Deradicalisation: Policy and Field Recommendations. 7th Framework Programme SAFIRE Project, Scientific Approach to Formulate Indicators & Responses to Radicalisation* [online]. 2013 [cit. 8. 7. 2022]. Dostupné na internetu: <http://www.safire-project-results.eu/documents/deliverables/6-from-radicalisation-analysis-to-deradicalisation-policy-and-field-recommendations.pdf>
- MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Audit národní bezpečnosti* [online]. 2016, Odbor bezpečnosti a prevence kriminality [cit. 6. 10. 2022]. Odbor bezpečnosti a prevence kriminality. Dostupné na internetu: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/audit-narodni-bezpecnosti-151410/>
- MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2021* [online]. 2022 [cit. 2. 10. 2022]. Dostupné na internetu: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>
- MINISTERSTVO VNITRA. *Zpráva platformy CZ RAN o činnosti v oblasti radikalizace v České republice*. 2021. (nepublikováno)
- MINISTERSTVO VNITRA ČR. [online]. 2022 [cit. 1. 12. 2022]. Dostupné na internetu: Ozbrojený bezpečnostní sbor - Ministerstvo vnitra České republiky (mvcr.cz).
- MOSKALENKO, SOPHIA; McCAULEY, Clark. Measuring Political Mobilization: The Distinction Between Activism and Radicalism. In: *Terrorism and Political Violence*. 2009, 21(2), 239-260.
- Na lidi porušující karanténu udeří policie, data jí dodá hygiena. [online]. 2022 [cit. 2. 12. 2022]. Dostupné na internetu: Na lidi porušující karanténu udeří policie, data jí dodá hygiena - iDNES.cz
- NATIONAL COORDINATOR FOR SECURITY AND COUNTERTERRORISM. *About Terrorist Threat Assessment Netherlands* [online]. 2018, Ministry of Justice and Security [cit. 2. 7. 2022]. Dostupné na internetu: <https://english.nctv.nl/organisation/counterterrorism/TerroristThreatAssessmentNetherlands/about-terrorist-threat-assessment-netherlands.aspx>
- NORWEGIAN POLICE SECURITY SERVICE. *National Threat Assessment 2022* [online]. 2022 [cit. 2. 10. 2022]. Dostupné na internetu: <https://www.pst.no/globalassets/ntv/2022/nasjonal-trusselvurdering-2022-pa-engelsk.pdf>.
- BUNDESMINISTERIUM DES INNERN UND FÜR HEIMAT. *Verfassungsschutzbericht 2021* [online]. 2022 [cit. 2. 10. 2022]. Dostupné na internetu:

- <https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/DE/publikationen/themen/sicherheit/vsb-2021-gesamt.html>
- POKORNÝ, Ladislav. KRIT: Ministerstvo vnitra je na dezoláty ve státní správě připraveno. Zaplať pánbůh. [online]. 2022 [cit. 30. 11. 2022]. Dostupné na internetu: KRIT: Ministerstvo vnitra je na dezoláty ve státní správě připraveno. Zaplať pánbůh! - Blog iDNES.cz
- PORTA, Donatella Della; La FREE, Garry. Processes of radicalization and de-radicalization. In: *International Journal of Conflict and Violence*. 2012, 6 (1), s. 4-10.
- PŠENIČKA, Jiří. *Rakušanův tým varuje: Radikalizovat se mohou i zaměstnanci státu* [online]. 2022. [cit. 20. 11. 2022]. Seznam Zprávy. Dostupné na internetu: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-rakusanuv-tym-varuje-radikalizovat-se-mohou-i-zamestnanci-statu-215986>
- Radicalized police, military and prison staff. [online]. 2022 [cit. 2.12.2022]. Dostupné na internetu: [ran_pol_meeting_radicalised_police_military_prison_staff_16122020_en.pdf](https://www.europa.eu/ran_pol_meeting_radicalised_police_military_prison_staff_16122020_en.pdf) (europa.eu)
- [HTTPS://WWW.SEZNAMZPRAVY.CZ/CLANEK/DOMACI-POLITIKA-RAKUSANUV-TYM-VARUJE-RADIKALIZOVAT-SE-MOHOU-I-ZAMESTNANCI-STATU-215986](https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-rakusanuv-tym-varuje-radikalizovat-se-mohou-i-zamestnanci-statu-215986)
- SMOLÍK, Josef. Covid-19 a skupinová polarizace. In: LINHARTOVÁ, Barbora; DUBÓCZI, Peter; GAJDOŠČÍK, David. (eds.) *Pandémia & demokracia. Budúcnosť demokracie v post-covidovej dobe* [online]. 2022, [cit. 6. 10. 2022]. Zborník príspevkov z X. ročníka Medzinárodnej vedeckej konferencie študentov a mladých vedeckých pracovníkov organizovanou 1. októbra 2021 Katedrou politológie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, v spolupráci s Inštitútom politických vied a verejnej správy Fakulty politológie a žurnalistiky Univerzity Marie Curie-Sklodowskej v Lubline, Ústavom sociálnych štúdií Fakulty regionálneho rozvoja a medzinárodných štúdií Mendelovej univerzity v Brne, Katedrou politológie Filozofickej fakulty Univerzity v Miškovci a OZ Res Publica. Košice, 2022, s. 7-20. ISBN 978-80-574-0102-5. Dostupné na internetu: https://www.researchgate.net/publication/360901405_Covid-19_a_skupinova_polarizace
- STOJAR, Richard a kol. *Bezpečnostní prostředí. Vektorová analýza a implikace pro ozbrojené síly 2021*. Centrum bezpečnostních a vojenskostrategických studií Univerzity obrany. Brno, 2022. ISBN: 978-80-7582-458-5.
- TILLY, Charles. *Politika kolektivního násilí*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. ISBN: 80-86429-60-1.
- Training for prison staff – the Czech Republic. [online]. 2022 [cit. 30. 11. 2022]. Dostupné na internetu: Training for prison staff – the Czech Republic (europa.eu)
- Vystoupili na demonstraci s vlastním názorem. Policisty čeká kárné řízení. [online]. 2022 [cit. 25.11.2022]. Dostupné na internetu: Vystoupili na demonstraci s vlastním názorem. Policisty čeká kárné řízení - iDNES.cz
- Zákon. Č. 361/203 sb. O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ČR v platném znění.

PhDr. Štěpán Strnad, PhD. (*1982)

Štěpán Strnad, PhD. works at the Police Academy of the Czech Republic in Prague at the Department of Security Studies as an assistant professor. His main area of professional interest is the issue of radicalism, extremism and terrorism, in which he publishes domestic and foreign articles, and is the co-author of a number of collective monographs. In the years 2018–2020 member of the Steering Board of CEPOL, section of the Center on Counter Terrorism. Budapest. He participated as a co-investigator in the project “Radicalization – Symbolism of criminal tattoos” of the Police Academy of the Czech Republic in Prague for the years 2017-2023. Furthermore, “The issue of radicalism and extremism in the Czech Republic. Sociological-political context”, research project of the PA CR in Prague for the years 2011-2015, and the EU project “HERMES – European Training on Counter-Radicalisation” in 2018.

Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D. (*1975)

The member of RAN – section P&P

The member of EENeT – European expert on terrorism issues

More than 20 year – Prison service of the Czech Republic:

1999–2003 – Pre-trial detention in Brno

2003–2012 – Prison for men Kuřim

2012–member of Prison service mission in Afghanistan – interpreter, security consultant

2012–2020 – Prison for women Světlá nad Sázavou

2021–Police academy of the Czech Republic in Prague

Doctor degree: „Manifestation of extremism in prisons“

Co-author the book „Extremism behind bars“

Co-author of the analytic tool for monitoring extremism and radicalization proces in Czech Prisons (SAIRO)

Specialization: the analysing of criminal tattoos, penology, problematic areas of imprisonment